

Retningslinjer for kirkelig tilsyn, tilsynsbesøk i menighetene og synodens tilsynsoppgaver

1 Generelt om kirkelig tilsyn

Episkopè (tilsyn) er noe hele Kirken trenger. Når dette tilsyn utøves i evangeliets lys, er det av grunnleggende betydning for Kirkens liv. Tilsynstjenesten skal samordne de ulike tjenester, funksjoner og oppgaver i den kristne kirke og er uløselig knyttet til hyrde- og læreembetet i kirken.

Tilsynsordningens hensikt kan kort oppsummeres slik:

Tilsynsordningen står i tjeneste for det vi vil kalle kirkens apostoliske karakter. Når kirken i sin bekjennelse sier om seg selv at den er apostolisk, betyr det at den lever i sammenheng med apostlene og deres forkynnelse. Kjennetegn på kirkens apostoliske karakter er: Vitnesbyrd om den apostoliske tro, forkynnelse av lov og evangelium, feiring av dåp og nattverd, overlevering av tjenesteoppgaver og å dele de gaver som Herren har gitt til hele sin menighet, fellesskap i bønn, kjærlighet, glede og lidelse, tjeneste for de syke og trengende og fellesskap blant de lokale kirkene.

2 Kirkelig tilsyn i Den Evangelisk Lutherske Frikirke

I Den Evangelisk Lutherske Frikirke utføres kirkelig tilsyn på tre nivåer: Lokalt, regionalt og nasjonalt. Tilsynet utøves i tråd med kirkens presbyterialsynodale struktur.

I Den Evangelisk Lutherske Frikirke blir tilsyn, tilsynsorgan og tilsynsmenn i særlig grad brukt om presbyteriet, presbyteriestyret og de funksjoner tilsynsmennene for menighetene har. For en kirke med en presbyterialsynodal struktur er det både naturlig og riktig. Men også synoden og synodestyret har tilsynsoppgaver i Den Evangelisk Lutherske Frikirke, og synodeformann og nestformann betegnes som "kirkens øverste tilsynsmenn" med særlig tilsynsansvar for kirkens fellesarbeid, administrasjonen, skolene og deres ansatte og for tilsynsmennene i presbyteriene.

Eldsteråd

Innen menigheten utføres kirkelig tilsyn av forstander/eldsteråd. Tilsynsoppgavene går ut på å øve tilsyn med hva som forkynnes og læres i menigheten, ha omsorg og tilsyn med menighetens medlemmer, virkegrener og lederne og ellers det som naturlig ligger i eldsterådets pastorale ansvar for menigheten. Tilsynsoppgavene er nærmere beskrevet i reglement for eldsterådet.

Presbyterium

Innen én bestemt krets av menigheter (tilsynsområde) utføres kirkelig tilsyn av presbyteriet. Presbyteriet kalles sammen hvert tredje år for behandling av tilsynssaker, men det valgte presbyteriestyret og tilsynsmennene for menighetene tar seg av det daglige tilsyn. Deres tilsynsoppgaver går ut på å styrke og utdype enhet i og mellom menighetene innen tilsynsområdet, våke over lære og liv, veilede kirkelige medarbeidere og bevisstgjøre menighetene til tjeneste i Guds rike. Tilsynsmannen skal ha omsorg for hele fellesskapets liv, være hyrde for hyrdene og fø Kristi hjord. Tilsynsoppgaver er nærmere beskrevet i reglement for presbyteriet.

Synode

Innen hele kirkefellesskapet som Den Evangelisk Lutherske Frikirke utgjør, utføres kirkelig tilsyn av synoden. Synoden kalles sammen hvert tredje år for behandling av

saker som gjelder hele kirken, men det valgte synodestyret og kirkens øverste tilsynsmenn tar seg av det daglige tilsyn. Deres tilsynsoppgaver går ut på å styrke og utdype enhet i og mellom Den Evangelisk Lutherske Frikirkes menigheter, våke over lære og liv, veilede kirkelige medarbeidere, kirkens skoler og menighetenes tilsynsmenn og tilsynsorgan, og å bevisstgjøre menighetene til tjeneste i Guds rike. Tilsynsmannen skal ha omsorg for hele fellesskapets liv, være hyrde for hyrdene og fø Kristi hjord. Tilsynsoppgaver er nærmere beskrevet i reglement for synoden.

3 Kall og kallsordning

Se [retningslinjer for rekrutterings-, lønns- og personalarbeid](#).

4 Læresamtaler og ordinasjonssamtaler

Se [retningslinjer for rekrutterings-, lønns- og personalarbeid](#).

5 Medarbeidersamtaler

Se [retningslinjer for rekrutterings-, lønns- og personalarbeid](#).

6 Tilsynsbesøk i menighetene

Tilsyn i menighetene utøves av presbyteriene/tilsynsområdene.

6.1 Generelt

De tilsynsmenn som presbyteriet har kalt til å utøve tilsyn, skal gjennomføre tilsynsbesøk i alle tilsynsområdets menigheter ordinært hvert tredje år. Tilsynsbesøkets hyppighet og karakter er nærmere beskrevet i reglement for presbyteriet.

6.2 Forberedelse av tilsynsbesøket

Tidspunkt for tilsynsbesøket fastsettes i samråd med menigheten, i god tid.

Dokumenter

Tilsynsmannen skal i god tid før tilsynsbesøket skrive til menighetens ledelse å be om å få tilsendt:

- årsmeldinger og regnskap for de tre siste årene
- program for menigheten
- planer og mål for innværende, eventuelt for kommende år
- særlige saker som menigheten ønsker å ta opp med tilsynsmannen.

Melding

Etter gjennomgang av tilsendte meldinger, planer og saker, skal tilsynsmannen melde fra om hva han ønsker å drøfte spesielt under tilsynsbesøket. Avtaler for gjennomføring av tilsynsbesøket gjøres deretter med menighetens ledelse.

6.3 Gjennomføring av tilsynsbesøket

Følgende forhold må være med ved alle tilsynsbesøk:

Gjennomgang av menighetens kirkebok og protokoller

Kirkebøker, medlemsarkiv og forhandlingsprotokoller gjennomgås.

Personlig samtale med menighetens forstander

Her samtales det om forstanderens tjeneste og arbeidsforhold.

Møte med eldsterådet

Her samtales det om eldstetjenesten og forholdet i menigheten og i de ulike virkegrener. Tilsynsmannen skal føre tilsyn med om synodens vedtak blir fulgt opp i menigheten. Det bør brukes god tid til samtale om menighetens videre utfordringer.

Møte med diakonrådet, eventuelt sammen med de eldste i samlet menighetsråd

Her samtales det om diakontjenesten og om det fellesskapsbyggende arbeidet i menigheten, de diakonale utfordringer innad og utad og om økonomi og forvaltningsoppgaver.

Møte med lederne for menighetens virkegrener

Her samtales det om virkegrenenes arbeidsområder og arbeidssituasjon, og om spesielle behov og utfordringer.

Møte med hele menigheten

Her samtales det om hele menighetens virksomhet, fellesskap og utfordringer. Tilsynsmannen bør skaffe seg oversikt over menighetens geografi, aldersfordeling og andre karakteristiske trekk. Han bør være villig til å gi åndelig veiledning og praktiske råd til arbeidet i menigheten.

Menighetens medlemmer

Tilsynsmannen bør sørge for at det blir anledning for menighetens medlemmer å komme fram med saker de ønsker å ta opp med tilsynsmannen. Dette kan for eksempel skje ved at han avsetter en viss treffetid på menighetens kontor.

Tilsynsbesøkets lengde

Tilsynsbesøket bør helst skje over to til fem dager.

6.4 Tilsynsrapport

Tilsynsmannen fører tilsynsrapport. Denne sendes menigheten. Menighetens eldsteråd behandler rapporten og følger den opp i menigheten. Tilsynsmannen sender protokollen til presbyteriestyret, med særlig vekt på en vurdering av ressurser og behov i menigheten. Dette innarbeides i styrets toårsmelding og behandles sammen med denne på presbyteriemøtet.

6.5 Aktuelle spørsmål ved tilsynsbesøk

Tilsyn med eldsterådet

- a) Hvordan oppleves eldsterådet som kollegafellesskap? Eksisterer det et broderlig forhold og en gjensidig tillit i rådet?
- b) Hvordan er forkynnelsen i menigheten? Hvordan er forholdet mellom misjonerende og undervisende forkynnelse?
- c) Innkalles det til regelmessige møter i rådet? Sendes det ut saksliste på forhånd? Tas det tid til åndelig samtale om tjenesten? Deltar de eldste på eldstekurs? Hvilken plass har bønne i rådets møter?
- d) Innkalles diakonene til samlet menighetsråd der diakonale, økonomiske og praktiske saker behandles?
- e) Hvordan er forholdet mellom de eldste og menigheten, de med medlemskap uten stemmerett, barna, de unge, gamle og syke?
- f) Hvordan fungerer besøkstjenesten?
- g) Hvordan foregår dåpsopplæringen? Sørges det for at alle døpte får opplæring i den kristne tro, innkalling til konfirmantundervisning, og tilbud om et kristent miljø?

- h) Framelskes nådegavene i menigheten? Forkynnes det? Slipper de til? Hvilke kriterier stilles for valg av nye eldste?
- i) Er det uløste konfliktforhold i eldsterådet? Arbeider eldsterådet med uløste konflikter i menigheten? Er det utøvd menighetstukt i siste periode?
- j) Følges presbyterie- og synodevedtak opp i menigheten? Hvordan føres strategiarbeidet for kirkesamfunnets fellesvirke (misjon, evangelisering, undervisning osv.) videre i menigheten?
- k) Hvordan er forstanderens arbeidssituasjon?
- l) Hvordan oppleves eldsterådet som "læringsfellesskap"? Har rådet gjennomgått kurspermen for målrettet og planmessig bibelundervisning i hjem og menighet (Menighetens Bibelskole)? Er annet studieopplegg blitt benyttet i den senere tid?
- m) Samtal om forstander og eldstes rolle som menighetens "utrustere".

Tilsyn med diakonrådet

- a) Hvordan oppleves diakonrådet som kollegafellesskap? Eksisterer det et broderlig forhold og en gjensidig tillit i rådet?
- b) Innkalles det til regelmessige møter i rådet? Tas det tid til samtale om tjenesten og om menigheten som omsorgsfellesskap? Deltar diakonene på diakonkurs? Hvilken plass har bønner i rådets møter?
- c) Hvordan ledes det diakonale og fellesskapsbyggende arbeidet i menigheten? Hvordan ledes de forvaltningsmessige og økonomiske oppgavene diakonaten har? Hvordan er forholdet til eldsterådet?
- d) Hvordan er forholdet mellom diakonene og menigheten, de med medlemskap uten stemmerett, barna, de unge, gamle og syke?
- e) Hvordan fungerer kirketjenesten, besøkstjenesten og andre tjenester diakonene har?

Tilsyn med menighetens virksomhet

- a) Hvor ofte har medlemmene tilbud om gudstjeneste, møter og bibelgrupper? Er det regelmessige tilbud om bønnemøter, vitnemøter, samtalemøter, husmøter og gruppesamlinger?
- b) Hvordan er oppslutningen om menighetens gudstjeneste og andre samlinger? Forholdet antall medlemmer og kirkesøkningen, og antallet som deltar i nattverden?
- c) Arbeides det med gudstjenestens struktur, innhold og form? Trekkes de eldste, diakoner, forbedere, musikere, sang- og korledere og menighetens øvrige medlemmer og grupper inn i planlegging og gjennomføring av gudstjenesten? Hva med familiegudstjenester, temagudstjenester o.a.?
- d) Hvordan er sang- og musikklivet?
- e) Hvordan fungerer menighetens barne- og ungdomsarbeid?
- f) Arbeides det med å styrke det kristne familielivet i menigheten?
- g) Er menigheten evangeliserende? Hvordan er det med evangeliseringstiltak, utpostvirke og kontakt med Den Evangelisk Lutherske Frikirkes misjonsarbeid?
- h) Har menigheten lagt en handlingsplan for diakonien og det fellesskapsbyggende arbeidet? Hva er menighetens primære satsingsområder?
- i) Hvordan fungerer bibel-, samtale- og bønnegruppene i menigheten?
- j) Driver menigheten litteraturarbeid?

k) Holder menigheten kontakt med utflyttede medlemmer?

6.5.4 Tilsyn med andre åndelige forhold

- a) Tas det opp nye medlemmer i menigheten? Hva slags vekst: omvendelses-, overførings- eller biologisk vekst?
- b) Hvordan fungerer det kristne fellesskapet og omsorgen for hverandre?
- c) Er det uløste konfliktforhold i menigheten?
- d) Er det utøvd menighetstukt i den siste perioden?
- e) Er noen gjenopptatt i menigheten?

Tilsyn med menighetens virkegrener

- a) Hvordan er barne- og ungdomsarbeidet? Har menigheten et FriBU-råd? I tilfelle, hvordan fungerer det?
- b) Hvordan fungerer kvinne- og misjonsgruppene? Er det behov for for en mannsgruppe i menigheten?
- c) Holdes det samrådsmøter og ledermøter i menigheten?
- d) Har menigheten lederbibliotek?
- e) Tilsynsmannen understreker nødvendigheten av det dåps- og fadderansvar som utøves i menighetens barne- og ungdomsarbeid.

Tilsyn med menighetens økonomi

- a) Er forstanderen ansatt på heltid?
- b) Hvordan er givertjenesten til menigheten ordnet?
- c) Følger menigheten opp sitt ansvar for kirkesamfunnets fellesarbeid?
- d) Følges synodevedtak om økonomiske forhold?
- e) Vurdering av menighetens inntekter og utgifter.
- f) Settes det opp budsjett for menigheten? For kirkesamfunnets fellesarbeid?

Tilsyn med menighetens eiendommer

- a) Hvilke eiendommer har menigheten?
- b) Hvordan fungerer vedlikeholdet?
- c) Hvordan fungerer forstanderboligen?
- d) Er kirkehuset funksjonelt for funksjonshemmede?
- e) Foreligger det instruks for bruk av kirkehuset?

7 Tilsynsoppgaver for synodens tilsynsmenn

Tilsyn for kirkens fellesarbeid med mer, utøves av synoden.

7.1 Oppgaver for synodens tilsynsmenn overfor synodens fellesarbeid

Ha tilsynsansvar overfor fellesarbeidet i kirkesamfunnet ved å;

- a. føre læresamtaler i forbindelse med ansettelse og kall av nye medarbeidere til tjenester som krever medlemskap i Den Evangelisk Lutherske Frikirke
- b. foreta tilsynsbesøk på Frikirkens Hus, Stavern folkehøyskole, Høyskolen i Staffeldtsgt og HelseRehab Nordtun
- c. delta på aktuelle konferanser, kurs og samlinger de sentrale virkegrenene arrangerer

- d. være tilgjengelig ved å gi veiledning og tilby samtaler til ansatte og frivillige medarbeidere
- e. besøke misjonsfeltene og sørge for en god kontakt med samarbeidskirker og andre aktuelle samarbeidspartnere.

7.2 Oppgaver for synodens tilsynsmenn overfor presbyteriene og deres tilsynsmenn

Ha tilsynsansvar overfor tilsynsmennene i presbyteriene ved å:

- a. lede tilsynsmannsmøtene og bidra til en god opplæring og kursing av tilsynsmennene
- b. sørge for en åpen og god dialog med tilsynsmennene
- c. bistå med veiledning overfor tilsynsmennene
- d. representere synoden på presbyteriemøtene.

7.3 Oppgaver for synodens tilsynsmenn overfor medlemmer i tjeneste utenfor Den Evangelisk Lutherske Frikirke

Ha tilsynsansvar overfor medlemmer i vår kirke som har pastoral tjeneste i andre sammenhenger, for eksempel i feltprestkorpset, sykehus, fengsler og lignende, ved å

- a. tilby en årlig samtale med den enkelte
- b. representere Den Evangelisk Lutherske Frikirke der det vil være naturlig
- c. sørge for at vedkommende får invitasjon til PAM og andre aktuelle arrangementer i Den Evangelisk Lutherske Frikirke.

7.4 Oppgaver for synodens tilsynsmenn i forhold til kirkens liv

Arbeide aktivt for å styrke samhold og enhet innad i kirkesamfunnet ved å besøke menigheter, bygge relasjoner og bidra til at Den Evangelisk Lutherske Frikirke er et kirkesamfunn som lærer rett og lever rett.

7.5 Oppgaver for synodens tilsynsmenn i forhold til økumenisk arbeid

Arbeide aktivt for å styrke det økumeniske arbeidet både i Norge og i forhold til den verdensvide kirke.